

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז תל-אביב (מיסוי
וכלכלה)
רחוב מנחם בגין 154, תל אביב 6492107
טלפון: 073-3924600 פקס: 03-5163093

המאשימה

- נ ג ד -

בנימין נתניהו

1.

באמצעות עוה"ד בעז בן צור, ישראל וולנרמן,
דקלה סירקיס, כרמל בן צור ואסנת גולדשמידט-
שרייר, מרח' הארבעה 28, תל אביב; טל': 03-
7155000; פקס': 03-7155001; וכן באמצעות
עוה"ד עמית חדד, נועה מילשטיין, אביחי יהוסף
ויאיר לשם, מרחוב וייצמן 2 (בית אמות), תל
אביב 6423902; טל': 03-5333313 פקס': 03-
533314

שאול אלוביץ'

2.

באמצעות עוה"ד ז'ק חן, שי אילון ותאיר בן שושן,
מרח' וייצמן 2 (בית אמות), תל אביב 6423902;
טל': 03-6932077; פקס': 03-6932082

איריס אלוביץ'

3.

באמצעות עוה"ד מיכל רוזן-עוזר ונעה פירר, מרח'
וייצמן 2 (בית אמות), תל אביב 6423902; טל':
03-6932077, פקס': 03-6932082

ארנון מוזס

4.

באמצעות עוה"ד נויט נגב, איריס ניב-סבאג, יאנה
פוגל-סלוצניק ואריאל אילוז, מרח' וייצמן 2, תל-
אביב 6423902; טל': 03-6099914, פקס': 03-
6099915

הנאשמים

תגובת המאשימה לבקשות נאשמים 1-3 בנוגע לראיון העד אילן ישועה

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 24.3.2021, מתכבדת המאשימה להגיש את תגובתה
לבקשות הנאשמים 1-3 בנוגע לראיון שנערך עם העד אילן ישועה לקראת עדותו בבית המשפט.

**עמדת המאשימה היא כי לא נפל כל פגם בהליך הראיון שנערך עם העד ישועה, וכי דין הבקשה
להידחות מכל אחד מן הטעמים המפורטים להלן.**

א. ראיון העד של מר ישועה נערך בהתאם להנחיות פרקליט המדינה, ובהתאם לקווים
המנחים שהותוו בפסיקת בתי המשפט.

ב. החומרים שהוצגו לעד במסגרת הראיון אינם חומרים שיש בהם כדי להפתיע את
הנאשמים, שכן הם נכללו **כולם**, **ללא יוצא מן הכלל**, בחומר החקירה המצוי זה מכבר
ברשותם. מדובר במקרים ודוגמאות נוספים מתוך קובץ התכתובות של העד עם גורמים
אחרים, שלגביו מסר העד גרסה שלמה ומפורטת כבר בחקירותיו. המידע על הפרטים
הנוספים שמסר העד במסגרת הראיון הועברו לב"כ הנאשמים, בסמוך לאחר סיום הליך
הראיון וזמן סביר לפני תחילת עדותו של מר ישועה.

ג. העד ישועה היה זה שמסר לרשויות, ביוזמתו, את ההתכתבויות נשוא הבקשה. בחקירותיו אישר ישועה כי ההתכתבויות נערכו בזמן אמת וכי הן משקפות את דפוס הפעולה שלו במסגרת אירועים רלוונטיים לכתב האישום. בכך הפך ישועה את תוכנם של רישומים אלה לחלק אינטגרלי מעדותו. במצב דברים זה, הצגה של חלקים נוספים מתוך ההתכתבויות אלה במסגרת ראיון עד, אינה שקולה להצגת ראיה "חדשה", שאין לה קשר ישיר לעד ושלא הוצגה לעד כלל בחקירתו.

להלן יפורטו הדברים.

א. הראיון בוצע בהתאם להנחיית פרקליט המדינה ובהתאם לפסיקת בתי המשפט

1. הנחיית פרקליט המדינה מס' 7.13 שעניינה "ראיון עד" (להלן "הנחיית ראיון עד") מתווה את אופן ההתנהלות של כלל רשויות התביעה ביחס לראיונות עם עדים לפני עדותם בבית המשפט. ההנחיה נוסחה על בסיס פסיקת בתי המשפט בנושא זה, ועל בסיס הניסיון המצטבר ברשויות התביעה.

העתק הנחיית פרקליט המדינה מספר 7.13 מצורף **כנספח א'**.

2. סעיף 3 להנחיית ראיון עד מבהיר כי חלק מתכליות ראיון העד הן "לוודא שהעד יכליל בעדותו את כל עובדות האמת הרלוונטיות", ולאפשר לתובע לעמוד על האופן שבו ראוי לחקור את העד, ולהבין לעומקן ראיות מסובכות או מורכבות. ההנחיה אימצה, אפוא, את קביעת הפסיקה שלפיה הליך הראיון אינו הליך טכני בלבד המתמחה בעיון של העד בהודעותיו, אלא כלי שתכליתו לייעל את הליך בירור האמת בבית המשפט (ראו למשל: בג"ץ 841/19 **מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי בת"א**, בפסקה 16-17, ניתן ביום 8.4.19). הפסיקה אף הכירה בכך שהצורך בראיונות עדים יעילים גובר שבעתיים בתיקים שבהם חומר החקירה הוא רב היקף מאוד (למשל: תפ"ח (ת"א) 24984-07-15 **מדינת ישראל נ' אברגיל** (מיום 12.7.2017)). ההלכה אף קבעה כי נוכח תכליותיו של מוסד ראיון העד, יש לאפשר מרחב שיקול דעת רחב לתובע לגבי אופן ניהול הראיון, ובלבד שהתובע יישמר מהדרכת העד (ע"פ 4855/02 **מ"י נ' בורוביץ'** (31.3.2005)).

3. סעיף 14 להנחיית ראיון עד קובע את כללי המותר והאסור בכל הנוגע להצגת מסמכים לעד במסגרת הליך הראיון. בכללים אלה עמדה המאשימה באופן מלא במסגרת הליך הראיון עם העד ישועה. כך, נקבע כי ניתן להציג לעד מסמכים שהוא היה שותף בעריכתם (סעיף 14(1)); וכי ניתן להציג לעד ראיות חפציות שלא הוצגו לו ביחידה החוקרת אם הן קשורות לנושאים שעלו בעדותו ובלבד שהוא היה שותף להכנתן, השתתף בעריכתן, היה צד להן, טיפל בהן, שלח אותן, קיבל אותן וכיו"ב, והכל בתנאי שהצגת המסמכים לא תשפיע לרעה על עדות העד (סעיף 14(3)). גם כללים אלה מבוססים על פסיקת בתי המשפט שהתירה הצגת מסמכים שהעד היה שותף לעריכתם או צד להם במסגרת ראיון (ת"פ (ת"א) 40090/04 **צ'רנוי נ' מדינת ישראל** (1.6.06), והאסמכתאות שלהלן).

4. כאן המקום לציין את המובן מאליו – התיק שבכותרת משתייך למשפחת ה"מגה תיקים". מטבע הדברים, בתיק מסוג זה, היקף המסמכים, ובכלל זאת תכתובות מייל, הודעות טקסט ותמלילי שיחות, הוא רב מאוד. במסגרת חקירה של תיק שכזה העדים מתייחסים במסגרת חקירתם לחומר הנוגע אליהם באופן פרטני, ולצד זאת, בהקשרים המתאימים, הם עשויים גם

להידרש להתייחס לחלק מן החומר שנאסף (שלעיתים משקף אותם הנושאים באופן שחוזר על עצמו) בצורה כוללת יותר, והכול כמובן בכפוף לכך שהעד מעיד על החומר מידיעתו האישית ומבהיר את משמעותו. ביחס לתיקים מרובי ראיות הפסיקה הכירה, באופן עקבי, בצורך במתן גמישות לתביעה בכל הנוגע לאופן עריכת ראיונות העדים והצגת מסמכים שלא הוצגו בחקירות.

כך, בפרשה המכונה "הסוס הטרויאני" אשר עסקה בחקירת חשדות לפריצה למחשב ושלילת מידע ממחשבי המתלוננים, הוצגו למתלוננים במהלך חקירת המשטרה מספר **מצומצם** של קבצים לצורך זיהוי הקבצים כשייכים אליהם. לקראת העדות בבית המשפט זומנו המתלוננים לראיונות עד והוצגו להם קבצים נוספים. מדובר היה לעיתים במאות קבצים ואף יותר מכך. ההגנה הלינה על מתכונת עריכת ראיונות העד, ובית המשפט המחוזי דחה את טענתה וקבע מנגנון שלפיו על הפרקליטות להעביר **לפחות שבוע לפני העדות** פראפרזה של תהליך זיהוי הקבצים שנערך. ערר על החלטה זאת נדחה על ידי בית המשפט העליון (בש"פ 948906 **קרוכמל נ' מדינת ישראל** (1.1.2007)), שקבע כלהלן (פס' 6-8 להחלטה, ההדגשה הוספה):

מטרתו העיקרית של ראיון כפי שהוגדר בפרשת בורוביץ', הינה לרענן את זכרונו של העד ביחס לדברים שנמסרו על ידו בשלב החקירה, במיוחד כך כאשר ברוב המקרים חולף זמן ארוך מזמן מסירת ההודעה ועד למועד העדות. יחד עם זאת "למוסד הראיון יש גם תכליות נוספות. הוא מאפשר לפרקליט התביעה למלא את חובתו המקצועית, לעמוד באופן בלתי-אמצעי על טיב עדיו ועל תרומתם לבירור האמת במשפט. כן הוא מאפשר לו להכין את עדיו לקראת הצפוי להם במשפט, בכדי להבטיח כי בעלותם על דוכן העדים ימסרו עדויות אמת מלאות ומפורטות. ראיון מוקדם עם עד עשוי לתרום גם לייעולו של הליך השיפוט, ואף מבחינה זו יש לקיומו תכלית ראויה" (שם, עמ' 62).

הראיונות שנערכו במקרה הנוכחי למתלוננים, נעשו לצורך אותן מטרות שצינו לעיל. הן נועדו לאפשר לפרקליטות להתרשם באופן בלתי אמצעי מן העדים שבפניה ועל תרומתם לבירור האמת במשפט. ההכנה, שנועדה להבטיח כי "בעלותם על דוכן העדים ימסרו עדויות אמת מלאות ומפורטות", חייבה במקרה זה גם הצגתם של הקבצים הנוספים, שהרי אחרת העדויות לא יכלו להיות "מלאות". כזכור, המשטרה חקרה בשיטה מדגמית והציגה לעדים רק חלק מן הקבצים אשר יתכן ונשלפו ממחשביהם באמצעות תוכנת הסוס הטרויאני. לצורך העדות בבית המשפט – אין די בהודעה המדגמית, הצגת מלוא חומר החקירה שהיא כאמור הקבצים עצמם – מתבקשת. אי הצגתם יכול ותתפרש כרשלנות. לפיכך, לכאורה עצם העובדה שהוצגו קבצים נוספים אינה משנה את נקודת המוצא - הראיון נותר ראיון.

ושמא, כטענתו של הסנגור הכמות במקרה זה הופכת להיות מהות, קרי: מספרם הרב של הקבצים שהוצג למתלוננים במהלך הראיון, הופך את הקערה על פיה: לא ראיון בפנינו כי אם תהליך שגרתי של איסוף ראיות, כאשר ההבדל היחיד שהוא נעשה על ידי פרקליט ולא על ידי חוקר משטרה. נראה לי כי לא ניתן לקבל, לפחות לא במלואה, תיזה זו. רשאית הפרקליטות לראיין את עדיה והיא איננה חייבת לוותר על האפשרות לתעד את כל מרכיבי הראיון שאינם נכללים ב"סל" הראיות העומד לרשות הסנגוריה. חומר רב שמתווסף – אינו מאיין זכות זו, אינו משנה את אופיים של הרישומים המובהקים (כגון הערכות, סיכומים וכיו"ב) הנרשמים בכל ראיון ואינו מצביע על כך כי הראיון - "נעלם" ואת מקומו תפסו הראיות. כל זאת מחד גיסא.

מאידך גיסא, לא יאה זה ראוי להתעלם מכך שאכן אין מדובר בראיון שגרתי, שעל כך גם התביעה מסכימה. במהלך ראיון זה, נעשה עיבוד

ועיבוי משמעותי נוסף לחומר הראיות הקיים. חומר הגלם – הקבצים, הוצג למתלוננים והפך בכך לחומר ראיות שבו לכאורה ניתן להשתמש, כאשר המשקל שיש לכך עבור הנאשם אינו טעון הבהרה. אינה דומה עדות שמטרתה לקשר בין מספר מועט של קבצים לבין המצאי בשרת של העורר (או מי מן הנאשמים האחרים) – לעדות ההופכת אותו מצאי – לממצא מאיים בהיקפו, קרי מאות ואולי אלפי קבצים שמצאו דרכם לאותו שרת.

המסקנה המתחייבת לדעתי הינה כי תוצר הראיונות הינו יצור כלאיים: מכלל ראיון לא יצא ואל כלל איסוף ראיות "נטו" – לא נכנס. וכיון שמדובר ביצור כלאיים – יפה לו פתרון הנותן ביטוי לגרעין המרכזי, ה-"D.N.A" של כל אחד "מהוריו" ומשמר את קווי האופי של כל אחד מהם.

הפתרון שנקט בו בית המשפט קמא – עונה לשיטתי על צורך זה. בית המשפט הציג לתביעה מפרט מדויק באשר לכל קובץ נוסף שזוהה על-ידי מי מהמתלוננים. המפרט כולל גם את "היש", קרי: זיהוי שנערך על-ידי העד, וגם את ה"אין" – אי יכולתו של עד לזהות מכל סיבה שהיא.

עמידה בדרישות מפרט זה, יש בה בנסיבות העניין, כדי להבטיח שהתמונה שתהיה בידי הסנגורים עובר לשמיעתו של כל עד תהיה מלאה והיא לא תהיה צפויה להפתעות, שזוהי אחת ממטרותיה של זכות העיון (והמטרה הרלוונטית לענייננו).
[...]"

ברי, שהכרעה זו של בית המשפט העליון היא בגדר "קל וחומר" לעניינו. בענייננו, התבקש ישועה להתייחס לראיות – תכתובות דוא"ל ו-ווטסאפ והקלטות – שהוא עצמו היה שותף ביצירתן ושהוא עצמו מסר לגורמי החקירה כדי לבסס את גרסתו. ראיות אלה הפכו, הלכה למעשה, לחלק אינטגרלי מגרסתו בחקירה והם נמסרו להגנה יחד עם כל חומר החקירה שהועבר לעיונה לפני זמן רב.

5. בדומה, גם החלטות של **ערכאות דיוניות**, המורגלות בשמיעת "מגה תיקים", מלמדות שבתי המשפט הכירו בצורך להציג לעדים, במסגרת ראיון עד, מסמכים רלוונטיים אליהם לא התייחסו במהלך גביית הודעותיהם במשטרה. זאת, כדי לממש את תכליות מוסד הראיון, להכין את ההגנה לצפוי בעדות הראשית ובעיקר – כדי לאפשר לתביעה לפרוש בפני בית המשפט תמונה עובדתית מלאה ומדויקת לצורך חקר האמת.

בהקשר זה נפנה את בית המשפט הנכבד, למשל, לשלוש החלטות, שניתנו בהקשר לטענות הגנה הדומות, עד כדי זהות, לטענות הנטענות כעת בפני בית המשפט הנכבד.

כך למשל, בת"פ 19163-11-12 **מדינת ישראל נ' הירשמן** (החלטה מיום 11.11.2015) קבע בית המשפט (כבוד השופט ר' וינוגרד), כי המאשימה רשאית להציג לעדים בבית המשפט מסמכים מחומר החקירה שלא הוצגו בפניהם בחקירת המשטרה, ואף לא בראיונות העדים הראשונים שנערכו, אלא אך ורק בראיון עד שהתקיים סמוך לפני מתן העדות בבית המשפט. בין היתר קבע בית המשפט בעניין זה:

[...]"

הכללים העולים מהחלטות השופטים חשין ומודריק, המקובלים עליי כעקרון, הם כי שעה שמדובר בתיקים מורכבים – ואין כל ספק כי התיק שבפניי הוא תיק מורכב, עניין שהסנגורים הרחיבו לגביו עד מאוד בכל הטענות שעלו בעניין חומר החקירה – לא ניתן לצפות כי

כל מסמך וכל עניין יובאו בפני העד בשלב החקירה במשטרה. ספק אם ניתן לצפות להתקיימות עניין זה גם בנוגע לרענוני זיכרון שנערכו לפני שנתיים ימים.

המקרה שהועלה לדיון בשלב זה הוא מקרה מובהק של מסמך, או ליתר דיוק ראייה חפצית, שהעד נטל בה חלק ישיר ביותר ואף אם הוא לא נשאל עליו קודם לכן אין כל מניעה מלשאל אותו על העניין. זה בשלב זה. לפיכך אני מתיר את השמעת הקלטת לעד ואת חקירתו עליה. " [בעמ' 943 לפרוטוקול]

בפרשת "קרטל חברות הביטוח" (ת"פ (י-ם) 417/97 **מדינת ישראל נ' הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ**, החלטה מיום 6.1.1999). קבע בית המשפט (כבוד השופט ד' חשין), כי לעיתים המאשימה אף יכולה להרחיב את חקירתו של עד על דוכן העדים בבית המשפט ולשאל אותו לגבי נושאים שהוא לא נחקר עליהם כלל על ידי הרשות החוקרת, ואף לא נשאל עליהם במסגרת ראיון עד, ובלבד שמדובר בפרשה שהוא נחקר על אודותיה, ובשים לב לכך שמדובר בתיק מורכב ועתיר חומר. מקל וחומר שבעניינו, בו הוצגו לישועה בראיון העד תכתובות העוסקות באותם נושאים שאליהם התייחס בהרחבה בחקירותיו, וההגנה יודעה, מראש ובמדויק, אילו מסמכים יוצגו לו במהלך עדותו – לא נפל כל פגם.

בתפ"ח 63752-10-15 **מדינת ישראל נ' אדרי** (החלטה מיום 25.4.2017), נקבע, כי ניתן לשאל עד תביעה, בעודו מעיד על הדוכן, שאלות על הקלטה, שלגביה לא נשאל בחקירתו במשטרה. באופן כללי הובהר, כי אין להתנגד לשאלות הבהרה ביחס לעדויות במשטרה או ביחס לשיחות שהוקלטו, וכי מרבית ההתנגדויות שעלו בהקשר זה נוגעות למשקל ומהימנות ולא לקבילות. העתקי שלוש ההחלטות האמורות מצורפות כ**נספחים ב'-ד'** בהתאמה.

6. גם בהיבט של אופן התייעוד המחייב של ראיונות עד, קובעת ההנחיה כללים שקוימו במלואם בקשר לעד ישועה. סעיפים 29 ו-30 להנחיה קובעים כי על התובע להעביר לעיון הנאשמים תרשומת המתעדת פרטים מהותיים נוספים שמסר העד על אלה שמסר בחקירותיו. גם הוראה זאת מבוססת על הנחיות הפסיקה (ראו, למשל, בש"פ 687/00 **מסיקה נ' מדינת ישראל** (3.2.00)), והיא בוצעה במלואה בעניינו של העד ישועה. תיעוד הראיון אף נמסר לנאשמים למעלה משבועיים לפני עדותו של העד.

7. בניגוד לנטען על ידי הנאשמים, ראיון העד עם ישועה התמקד בנושאים שעליהם נחקר, בהתאם לסעיף 13 להנחיית ראיון עד. הדוגמאות הנוספות שהוצגו לעד ישועה היו כולן כאלה שהעד היה צד ליצירתן או לקח חלק בעריכתן, והיו כולן קשורות לליבת הנושאים שלגביהם נחקר ברשות החוקרת. התכתובות שהוצגו בראיון העד מייצגות מקרים פרטניים נוספים של ההתנהלות הכללית אותה תיאר העד בהרחבה בהודעותיו.

8. נמצא, אפוא, כי בניגוד לנטען בבקשות, אופן ניהול ראיון העד של מר ישועה תאם במדויק את הנחיות הפסיקה ואת המתווה שנקבע בהנחיית ראיון עד. **המאשימה פעלה כמצופה ממנה, אפשרה לעד לרענן את זכרונו לקראת עדותו, ותייעדה באופן דקדקני אמירות שלו אשר דורשות תיעוד, הכול לפי הוראות הפסיקה והנחיית ראיון עד.** כמובן שהמאשימה לא הדריכה את העד ולא הכניסה דברים לפיו.

הנאשמים לא תקפו את הוראותיה הכלליות של ההנחיה (ולא בכדי – שכן אלה מבוססות בדין), ולמעשה הצניעו אותה מאוד בבקשותיהם, אלא ביקשו לטעון כי הראיון הספציפי בוצע באופן פסול. טענה זו היא חסרת בסיס, ומהדברים שהובאו לעיל ברור, כי המאשימה התנהלה במסגרת הדין ובהתאם להנחיות המחייבות אותה. בנסיבות אלה, ממילא נשמטת הקרקע תחת טענתם הבסיסית של הנאשמים, ודין בבקשותיהם להידחות.

ב. החומרים שהוצגו בראיון העד הם דוגמאות נוספות להמחשת הגרסה הכללית שנמסרה בחקירותיו

9. עמדת המאשימה היא, כי אין ולו פרט או מסמך אחד שהמאשימה תציג במהלך עדותו הראשית של עד התביעה ישועה שההגנה אינה מכירה אותו או שלא היה בידה כדי להתכונן לחקור את העד בחקירה נגדית ביחס אליו.

10. חקירתו של ישועה ברשות ניירות ערך מחזיקה כ-1,600 עמודי תמליל. תמליל זה מצוי אצל הנאשמים מזה כשנתיים, מאז הועברו אליהם חומרי הליבה לצורך השימוע. על רקע זה, התרעומת של הנאשמים ביחס לתרשומת ראיון העד – המחזיקה 7 עמודים בלבד ונסבה, רובה ככולה, על תכתובות שמסר העד עצמו ואשר מצויות בידי הנאשמים כאמור, זה מכבר – אינה אלא מהומה רבה על לא דבר. הדברים אמורים ביתר שאת לאור העובדה שהפרטים הנוספים שמסר ישועה ביחס לתכתובות מוכרות אלה, דומים בכל היבט ועניין לדברים שמסר כבר בחקירותיו ואין בהם שום חידוש מפתיע או יוצא דופן, שיש בו כדי לשנות מהתמונה שממילא פרושה, מזה זמן רב, בפני ההגנה.

11. הנאשמים צירפו לבקשותיהם את מזכר הראיון ששלחה המאשימה אך מובן כי בכך הוצג אך טפח מן התמונה בכללותה. לצורך הבנת משקלו של המזכר ביחס לכלל עדותו של העד יש צורך לבחון את כלל חקירותיו ברשות החוקרת. ככל שבית המשפט הנכבד יסבור כי הדבר דרוש לצורך הכרעתו, תעמיד המאשימה לעיונו הודעות אלה.

12. באי כוח הנאשמים טענו בבקשותיהם כנגד הצהרות המאשימה בדיון קודם ביחס לראיון העד הצפוי.

13. אכן, נוכח היקף החקירות הרחב של חקירות העד, ונוכח הגרסה המפורטת שמסר העד בחקירותיו, הצהירה המאשימה בדיון קודם בפני בית המשפט הנכבד כי עיקר עדותו של העד מבוסס על חקירותיו ברשות ניירות ערך, והפרטים שימסרו בראיון העד אינם מונעים מההגנה להיערך לקראת העדות. המאשימה עומדת על הצהרתה זו.

14. עד התביעה ישועה מסר תשע הודעות במסגרת החקירה. נוכח תפקידו המרכזי באתר "וואלה", ונוכח היכרותו המעמיקה והבלתי אמצעית עם חלק ניכר מהסוגיות שבמחלוקת, הוא תוחקר ארוכות, וכאמור, תמלילי הודעותיו מתפרסים על כ-1600 עמודים.

15. במסגרת הודעותיו חשף ישועה בפני רשויות אכיפת החוק ותיאר בפניהן, בין היתר, את האופן שבו פעלו הנאשמים 2-3 כדי להשפיע על הסיקור של נאשם 1 ובני משפחתו באתר "וואלה". כן עמד ישועה על הטעמים שעמדו ביסוד פעולותיהם אלה. מטבע הדברים, תימנע המאשימה בתגובה זו מלהיכנס לפרטים, שכן ישועה עתיד להעיד, ובית המשפט הנכבד ישמע את דבריו מפיו הוא.

16. בתמצית ייאמר, כי בהודעותיו ישועה תיאר "דפוס פעולה", שיטה ניתן לומר, שבמסגרתה היטיבו נאשמים 2-3, באמצעות אתר וואלה, עם נאשם 1 ובני משפחתו. ישועה אף תיאר שדרכי התקשורת בינו לבין הנאשמים 2-3, למימוש דפוס פעולה זה, היו, בין היתר, שיחות טלפון, תכתובות מייל, והודעות טקסט באפליקציית "וואטסאפ". בתמיכה לגרסתו, מסר ישועה לידי חוקריו, מיוזמתו, ראיות רבות, הכוללות תכתובות מייל, שיחות מוקלטות מזמן אמת והודעות טקסט עם גורמים שונים בהם נאשמים 2-3 ועדים נוספים – לרבות, הודעות טקסט שהוחלפו במסגרת "קבוצה" באפליקציית וואטסאפ שבה היו חברים הנאשמים 2-3 והעד. ישועה הבהיר, כי מכלול החומר שהובא על ידו הוא חומר אותנטי מזמן אמת המשקף את האופן שבו פעלו נאשמים 2-3 בעניינו של נאשם 1 במשך שנים ארוכות. כדי לקבל תחושה של סדרי הגודל של החומרים בהם מדובר, ישווה בית המשפט לגודל ענינו את כמות התכתובות שנצברת אצל אדם מן השורה במשך למעלה מארבע שנים של שימוש באפליקציית "וואטסאפ".

17. לישועה הוצגו, במהלך חקירתו, חלקים מתוך התכתובות שהוא מסר, כדוגמאות לאותו דפוס פעולה כללי, והוא התבקש להתייחס אליהן ולהסביר אותן. באופן פרטני. בשל היקפו העצום של חומר הראיות בו מדובר, לא התבקש ישועה להתייחס לכל שורה ושורה בתכתובת שנמסרה על ידו, ואף לא לכל שיחה ושיחה בקבצי השמע שמסר.

18. במסגרת ראיון העד הוצגו לישועה דוגמאות נוספות מתוך אותן תכתובות ושיחות שאותן מסר בחקירותיו, ואשר לגביהן מסר גרסה כללית וברורה, המוכרת לנאשמים היטב. העד אף חזר על גרסתו זו ביחס לדוגמאות הנוספות שהוצגו לו. אין מדובר, אפוא, בחומר ראיות חדש המוצג לעד בראיון, אלא בהצגת חלקים אחרים מתוך אותו חומר שהוצג לו בחקירותיו, ושלגביו התייחס באופן כללי. לא שונה הדבר ממצב שבו מוצג לעד בחקירתו במשטרה מסמך, והוא נשאל לגבי סעיף מסוים במסמך זה ומוסר גרסה לגבי המסמך כולו, ולאחר מכן בראיון העד הוא נשאל גם לגבי סעיף אחר באותו מסמך ומוסר גרסה דומה לגביו. מדובר במקרים שגורים ושגורתיים, התואמים את תכלית מוסד ראיון העד בתיקים מרובי ראיות ופרטים. שיקול הדעת הניתן לתובעים בנסיבות כאלה, הוא, כאמור רחב, והראיון נערך כדי לאפשר לתובעים להביא בפני בית המשפט הנכבד באופן סדור ומלא, את גרסת העד. גם מן הטעם הזה, יש לדחות את טענות הנאשמים בדבר פגם כלשהו שנפל בהליך ראיון העד.

ג. מכלול הראיות שמסר ישועה אומץ לתוך עדותו ועל כן ממילא אין מדובר בראיות חדשות שהוצגו לו

19. כאמור, הלכה למעשה, הודעותיו של ישועה במהלך החקירה, החומר שהוא מסר לחוקריו כדי להדגים את גרסתו, וההתייחסויות הפרטניות יותר שלו לחלק מן החומר – כל אלה הם בבחינת **מקשה ראייתית אחת**. משעה שישועה מסר במסגרת החקירה הפלילית מכלול של מסמכים (מיילים, הודעות ושיחות), **אשר לשיטתו שלו נועד לתמוך בגרסתו, הרי שתוכנם של המסמכים הללו הפכו לחלק מובנה בהודעותיו**.

20. כך, בהתאם לפסיקתו של בית המשפט העליון: כאשר מאשר עד תביעה בעדותו, כי רישומים מסוימים מזמן אמת משקפים את המציאות לדידו, הופך תוכנם של רישומים אלה לחלק מן העדות בבית המשפט, ואף ניתן להרשיע בהסתמך עליהם (ראו: ע"פ 9969/01 פלוני נ' מדינת ישראל (מיום 16.10.2006), פסקה 14 לפסק הדין).

21. ניסיונה של ההגנה לפרק את המקשה הראייתית שנמסרה על ידי ישועה לרכיבים, ולטעון כי הצגת הודעות טקסט מסוימות או מסמכים אחרים מתוך החומר שמסר מפתיעות אותה, או שהן בבחינת השלמת חקירה, לאחר שמלכתחילה החומר הובא על ידי העד כדי לבסס את טענותיו העד, הוא ניסיון שדינו להיכשל.

ד. עיתוי מסירת המזכר ומועדי פגישות הראיון עם העד ישועה

22. הנאשמים טוענים שבניגוד להתחייבותה מול בית המשפט, המאשימה עיכבה את שליחת המזכר במתכוון ו"אגרה רענונים" (סעיף 26 לבקשת נאשם 1) ומשם הם מפליגים לתיאור "התועלות" שהפיקה המאשימה מהעיכוב הנטען. בטענות אלה אין ממש. לאחר שהעד ישועה עיין במשרדי הפרקליטות בהודעותיו, בתכתובות הוואטסאפ שלו ובתמלילי השיחות, נציגי המאשימה קיימו עמו 7 מפגשי ראיון בין התאריכים 8.3.21 עד ל-16.3.21. מיד לאחר סיום הליך הראיון, בימים 17-18.3.21 (ימים ד' ו-ה' בשבוע) ערכה המאשימה השוואה דקדקנית בין הדברים שמסר בהודעותיו לבין הדברים שמסר במפגשי הראיון וביום א', 21.3.21, הועבר מזכר הראיון לסניגורים. המזכר הועבר, אפוא, בסמוך לאחר סיום ראיון העד ולא עוכב על ידי המאשימה.

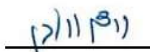
23. יתרה מזו, המזכר הועבר למעלה משבועיים לפני המועד הקבוע לתחילת עדותו של העד ישועה וממילא, עדותו הראשית של העד צפויה לארוך מספר ישיבות כך שפרק הזמן העומד לרשות ההגנה הגנה לצורך היערכות לחקירתו הנגדית – ארוך עוד יותר.

24. אשר על כן, ומן הטעמים שפורטו בתגובה זאת, בית המשפט הנכבד מתבקש לדחות את בקשות הנאשמים.

אסף עיסוק

סגן פרקליטות מחוז ת"א
(מיסוי וכלכלה)

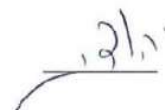
ניצן וולקן

סגנית בכירה א' בפרקליטות
מחוז ת"א (מיסוי וכלכלה)

אמיר טבנקין

סגן מנהלת מחלקת ניירות ערך
פרקליטות מחוז ת"א (מיסוי
וכלכלה)

יהודית תירוש-גרוס

מנהלת מחלקת ניירות ערך
פרקליטות מחוז ת"א (מיסוי
וכלכלה)

יום שלישי, י"ז ניסן תשפ"א, 30 מרץ 2021

א

הנחיות פרקליט המדינה	הנחיית פרקליט המדינה מספר 7.13 - ראיון עד
	יד טבת התשע"ח, 31 דצמבר 2017

7.13 - ראיון עד

מטרתה של הנחייה זו להתוות קווים מנחים באשר לראיון עד על ידי תובע, ובכלל זאת מהות הראיון, אופן ניהולו ועריכתו, המותר והאסור בו, סוגיו השונים ואופן תיעודו.

א. המסגרת החוקית

1. מוסד ראיון העדים אינו מוסדר בחקיקה. עם זאת, הפסיקה הישראלית הכירה בזכותו ואף בחובתו המקצועית של התובע להיפגש עם עדיו במידת הצורך ועל פי נסיבות העניין, טרם עדותם בבית המשפט על מנת להכינם לקראת עדותם בבית המשפט¹.

ב. תכליות מוסד הראיון

2. תכליותיו העיקריות של ראיון עד הן לאפשר לתובע להתרשם באופן ישיר מהעד ומתרומתו הצפויה לחשיפת האמת במשפט, להכין את העד, לרענן את זכרונו ולספק לו את המידע הדרוש לקראת ההתרחשות הצפויה בבית המשפט². זאת, הן לצורך החלטה על העמדה לדין והן לקראת העדות.

3. בנוסף לאלו, ראיון העד נועד לוודא שהעד יכליל בעדותו את כל עובדות האמת הרלוונטיות, לברור ולסלק את אלה שאינן רלוונטיות, ולהימנע מהכללת עדויות שאינן קבילות, כגון עדות שמיעה ועדות סברה.

4. ראיון עד יכול לאפשר לתובע לעמוד על מהימנותו של העד ועל האופן בו ראוי לחקרו. על ידי כך יכול התובע לכוון את צעדיו לגבי המשך ההתנהלות בתיק וכן, במקרה הצורך, להבין לעומקן ראיות מסובכות או מורכבות.

¹ ראה ע"פ 226/54 אלופי נ' היועמ"ש (פורסם בנבו 31.7.1955), פ"ד ט 1345, וכן ע"פ 4855/02 מ"י נ' בורוביץ, פ"ד נט (6) 776 (פורסם בנבו, 31.3.2005) (להלן: פ"ד בורוביץ).

² תכליות אלו הוכרו בפסיקת בית המשפט העליון. ראה לדוגמה, בשי"פ 9849/06 קרוכמל נ' מ"י (פורסם בנבו, 1.1.2007) (להלן: עניין קרוכמל); פ"ד בורוביץ, לעיל ה"ש 1.

5. ראיון עם העד מאפשר לתובע להסביר לעד את הפרוצדורה המשפטית, ליצור מערכת יחסים תקינה עם העד, לנסוך בו ביטחון לקראת עדותו ולהדגיש בפניו את החשיבות שבאמירת אמת בבית המשפט.

ג. התוויית מדיניות התביעה

6. טיבו, אופיו ומהלכו של ראיון עד הנם תלויי הקשר ונסיבות, ולתובע שיקול דעת רחב באשר לדרך ניהול הראיון, והכל בכפוף לכך שיוגשמו תכליותיו של מוסד הראיון, בהתאם למכלול השיקולים והמבחנים כפי שיפורט להלן:

אופן ניהול הראיון – כללי

7. ראיון עד יתקיים על פי הכללים הבאים:

(1) תובע המראיין עד יבאר בפתח הדברים את מטרת הראיון ויבהיר לעד כי מדובר בהליך תקין, שגרתי ומותר על פי דין;

(2) ראיון עד יתקיים עם כל עד בנפרד;

(3) תובע המראיין עד יימנע מלהדריך את העד באשר לתוכן עדותו;

(4) תובע ייתן עדיפות, ככל הניתן בנסיבות העניין, לקיום הראיון "פנים אל פנים", להוציא כאשר סד הזמנים אינו מאפשר זאת או כאשר מדובר בעדות טכנית וכדומה;

(5) ככלל, בעדויות טכניות, ניתן להסתפק בראיון טלפוני וניתן לעשות כן, גם במקרים חריגים נוספים;

(6) התעורר אצל תובע חשש כי העד מניפולטיבי, או עד "מטעם", או שיש היתכנות גבוהה כי ימסור דברים מהותיים הסותרים דברים שמסר בהודעותיו במשטרה, ישקול לקיים את הראיון, ככל הניתן, בנוכחות עובד פרקליטות / יחידת תביעה נוסף;

(7) ככלל, ראיון עד, שעדותו אינה טכנית בלבד, יתקיים במשרדי התביעה. עם זאת, במקרים רבים, אילוצי זמן ומשאבים אינם מאפשרים זאת. על כן, במקרים אלה, ניתן לקיים הראיון גם בבית המשפט, במשטרה, במשרד ממשלתי וכדומה. ניתן לקיים ראיון עד בזירת האירוע, ככל שמתעורר צורך בכך;

(8) ככלל, ראיון לא יתקיים בביתו של העד, במקום עבודתו (למעט ראיון מומחים) או במקום ציבורי שלא פורט לעיל, אלא בנסיבות חריגות;

(9) ככל שהתובע סבור כי קיום הראיון עם העד עלול לפגוע בניהול התיק ובחקר האמת, מסור לו שיקול הדעת לסיים את הראיון בכל שלב, והוא אף רשאי לשקול להימנע מקיומו במקרים המתאימים;

(10) התעורר צורך במתורגמן לקיום הראיון, יודא התובע כי המתורגמן אינו עד או בעל עניין בתיק;

(11) מצא תובע כי לצורך מימוש תכליות מוסד ראיון העד נדרשים ראיונות נוספים עם העד, יעשה כן;

(12) עד המתייצב לראיון במשרדי התביעה, יהיה זכאי ככלל להשתתפות בהוצאות נסיעתו, והכל בכפוף ובהתאם למגבלות, להסדרים ולכללים הפרטניים שיקבעו לעניין זה, בתיאום ועל דעת הנהלת המשרד והגורמים המוסמכים לעניין.

כללי ניהול ראיון עד

8. ניתן להתחיל ראיון עד בשמיעת גירסת העד לאירוע (ובהמשך להציג בפניו הודעות שמסר במשטרה), וכן ניתן להתחיל הראיון בהצגת הודעותיו של העד במשטרה, הכל לפי שיקול דעת התובע.

9. תובע המראיין עד יסביר לו על תהליך מתן העדות בבית המשפט. כך למשל, ניתן לפרט על שלבי חקירתו (חקירה ראשית, חקירה נגדית, חקירה חוזרת, חקירה ע"י בית המשפט), על נוכחות הנאשמים באולם, על העובדה שהודעותיו כפי שנמסרו במשטרה כמו גם הדברים שנמסרים על ידיו בראיון, אינם מונחים בפני בית המשפט שישמע את עדותו, על אפשרותו לבקש להוסיף דבר מה במקרה שבו תשובתו נקטעת וכן ניתן להסביר לעד על גורמים נוספים שעשויים להיות מעורבים בתהליך, כגון מתורגמן, קלדן וכיו"ב.

10. תובע המראיין עד, יסביר לו אודות מהות אזהרתו של העד על ידי בית המשפט וחובתו לומר את האמת כולה ואת האמת בלבד.

11. תובע יבהיר לעד שכאשר הוא אינו יודע את התשובה לשאלה מסוימת מותר ואף חובה עליו לומר זאת.

12. תובע ידגיש בפני העד שעליו להעיד מזיכרונו ומידיעתו בלבד, ולהימנע מניחוש, סברה או השלמות על פי הגיון הדברים וכיוצא בזה. יש לומר לעד כי ככל שזיכרונו אינו וודאי, עליו לציין זאת בעדותו.

13. ככלל, תובע יתמקד בראיון בנושאים שאודותיהם העיד העד במשטרה, ובגדר כך רשאי תובע לשאול שאלות הבהרה.

14. להלן יפורטו הכללים לעניין הצגתם של מסמכים וראיות בפני העד במהלך הראיון:

(1) ככלל, תובע המראיין עד לא יציג בפניו דבר מלבד הודעתו ונספחיה, וכן ניתן להציג מסמכים שהעד היה שותף בעריכתם. ככלל, לא יציג תובע בפני העד את כתב האישום, וזאת כדי למנוע השפעה אפשרית על עדותו; לגבי נפגע עבירה, ראה סעיף 9 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001 והנחיית פרקליט המדינה 14.7 בעניין זה, הקובעים, בתמצית, כי נפגע עבירה זכאי לעיין בכתב האישום נגד הנאשם, בכפוף לסייגים של קיום איסור על פי דין או טעמים מיוחדים שבגינם סבר פרקליט המחוז או ראש יחידת התביעות במשטרה שאין להתיר העיון.

(2) לצורך מימוש תכליות הראיון, ניתן להציג בפני העד ראיות חפציות, כגון מסמכים, אם אלה הוצגו לו במשטרה.

(3) ניתן להציג בפני העד ראיות חפציות שלא הוצגו לו במשטרה, אם הצגתן קשורה לנושאים שעלו בעדותו, ובלבד שמדובר בראיות אשר העד היה שותף להכנתן; השתתף בעריכתן; היה צד להן, טיפל בהן, שלח אותן, קיבל אותן וכיו"ב; זאת, אלא אם נמצא כי הצגת הראיות בפני העד במסגרת הראיון עלולה להביא להשפעה פסולה על עדותו.³

(4) ראיות חפציות שאינן מן הסוג שפורט בס"ק (1) עד (3) – לא יוצגו בפני העד בראיון.

(5) אין באמור בס"ק (2) או (3) כדי למנוע במקרים המתאימים העברת בקשה למשטרה להשלים חקירת העד לצורך הצגת ראיות חפציות נוספות בפניו, אם נדרש הדבר.⁴

15. ככלל, יש להימנע מלהציג בפני העד את ההודעות שמסרו עדי תביעה אחרים או גרסה שמסר עד תביעה אחר. עם זאת, ניתן להציג בפני העד תרחישים וטענות שעלולות לסתור את עדותו, ואשר עשויות להיות מבוססות על גרסאות שנמסרו בחקירה, ובלבד שההתייחסות אליהן תהא כאפשרות מעין "תיאורטית" (כך למשל ניתן לשאול: "וואם

³ ראה לעניין זה עניין קרוכמל, לעיל ה"ש 2.

⁴ ראה לעניין זה הנחיה 6.11 להנחיות פרקליט המדינה שעניינה השלמת חקירה.

תעלה טענה X, מה תהיה תגובתך?). בכל מקרה, על התובע לתת דעתו לחשש מפני תיאום גרסאות או הדרכת העד. הכללים בנדון הם שונים כאשר מדובר בעד מומחה (ראה להלן).

16. אין להציג בפני העד הודעות של הנאשם ושל עדי הגנה במשטרה, אולם, ניתן לעמת את העד עם גרסת הנאשם וההגנה כפי שהיא עולה מחומר החקירה או שעלתה או עשויה לעלות בבית המשפט, מבלי לציין שזו גרסה שמסר הנאשם או עד הגנה (כך למשל, ניתן להציג בפני העד את השאלה: "ואם ההגנה טוען X, מה יש לך לומר על כך?").

17. תובע המראיין עד רשאי לעמתו עם סתירות בהודעותיו (בשאלות כגון: "בעדותך מיום ... אמרת X ובעדותך מיום ... אמרת Y, מה הסברך לכך?"), וזאת כדי ללבן את גרסתו כחלק מהכנתו לעדות בבית המשפט, והכל בכפוף לנקיטת משנה זהירות כדי שלא תהא השפעה או "זיהום" אפשרי של גרסתו, או הכוונה לגרסה מסוימת.

18. תובע המראיין עד רשאי לקיים עימו מעין "סימולציה" של חקירה נגדית, ובכלל זאת גם רשאי לעמתו עם טענות הצפויות לעלות בחקירה, וזאת כל עוד הדבר נעשה לתכלית שלשמה נועד מוסד ראיון העד ובהתאם לעקרונות המפורטים בהנחיה זו.

19. תובע יציין בפני העד את החובה להימנע מלשוחח עם עדי תביעה אחרים עד לאחר סיום מתן עדותו ועדותם בבית המשפט, וככל שהדבר אינו אפשרי (כדוגמת בני משפחה), יצוין האיסור לשוחח על תכנים הנוגעים בעדות עצמה.

20. תובע יימנע מלמסור לעד נייר כתוב הכולל את השאלות אותן הוא מתכוון לשאול אותו בחקירה ראשית.

הצגת הודעותיו של עד

21. תובע יאפשר לעד לעיין בכל הודעותיו במהלך הראיון. בנסיבות מסוימות ניתן גם להפנות את העד לקטעים מסוימים בהודעותיו, ובלבד שניתן לו לעיין במכלול הודעותיו ככל שביקש זאת. בנוסף, ניתן לומר לעד מהם הקטעים מתוך הודעותיו הרלוונטיים לדיון ומהם הנושאים מתוך עדותו עליהם הוא נקרא להעיד מטעם התביעה.

22. ככלל, יש להימנע מליתן בידיו של העד עותק מהודעותיו לקחת עמו. אין גם לתת בידי העד פראפרזות מתוך הודעותיו או סיכום שלהן. עם זאת, במקרים חריגים, כגון במקרה בו מדובר בעד שהיקף הודעותיו נרחב ביותר או בעד חולה שאינו יכול להגיע למשרדי התביעה, ניתן לאפשר לעד לקחת הודעותיו עמו לביתו לפרק זמן מוגבל שאורכו יקבע בהתאם לכמות החומר ומשאבי הזמן הנדרשים על מנת לעיין בו. פרק זמן זה יקבע באישור ראש יחידה או סגנו, תוך אזהרת העד שאסור לו להציג ההודעות לאיש.

ראיון עד טרם הגשת כתב אישום

23. ראיון עד יכול להתקיים גם עובר להגשת כתב האישום, ובין היתר לצורך גיבוש ההחלטה בעניין הגשת האישום.

24. תובע רשאי לקיים ראיון עד טרם הגשת כתב אישום על מנת לאפשר לעצמו התרשמות מן העד, מעדותו, ממנהימנותו ומהאופן שבו הוא צפוי לעמוד בחקירה בבית המשפט. חשיבות יתרה בקיום ראיון עד טרם הגשת כתב אישום עשויה להיות כאשר מדובר בתיק הצפוי להיות מוכרע במידה רבה על סוגיות שבמנהימנות (כך לדוגמה: בעבירות מין שבהן העדות המרכזית היא עדות המתלונן).

25. ראיון עד טרם הגשת כתב אישום יערך ככלל, לאחר שהתיק הועבר לתביעה ומטרתו אינה חקירה ואיסוף מידע נוסף, אלא סיוע לתובע במילוי תפקידו, ובהקשר דנן, לסייע לתובע לגבש עמדתו ביחס לעד לקראת קבלת החלטה אם קיים סיכוי סביר להרשעה⁵. במקרים שיש צורך בכך, ניתן לאפשר ראיון עד גם בטרם הועבר התיק לתביעה, ובלבד שחקירת העד הסתיימה והחקירה בכללותה נמצאת בשלב מתקדם. ככלל, המועד הנכון לקיומו של הראיון הנו רק לאחר שהתובע עבר על כל חומר הראיות והנחה לבצע את כל השלמות החקירה שנראות מהותיות לבחינת עדות העד וקיבל אותן, והכל כדי שהראיון יהיה אפקטיבי, ועל מנת שניתן יהיה להתרשם מאמינות העד ומיכולתו להסביר סתירות וקשיים ראיתיים.

26. במקרה שבו במהלך ראיון עד כאמור הגיע תובע למסקנה כי נדרשת השלמת חקירה, עליו להורות למשטרה לעשות כן.

27. הכללים בנוגע ליידוע ההגנה בדברים חדשים שעלו בראיון, יחולו גם על ראיון עד שהתקיים טרם הגשת כתב אישום⁶.

ראיון עם העד במהלך עדותו

28. יתכנו מקרים חריגים בהם יתעורר צורך לקיים ראיונות לעד במהלך עדותו הראשית, וניתן לעשות זאת אם נמצא טעם ראוי לכך, כדוגמת חלופ זמן ניכר בין תחילת מתן העדות להמשכה⁷. ראיון שכזה יקום רק באישור פרקליט מחוז/ראש יחידת תביעות.

⁵ בשי"פ 6740 מדינת ישראל נ' פלוני, בפס" 13 (פורסם בנבו, 15.10.2013).

⁶ שם, פסקה 13. ועוד לעניין פירוט השיקולים שיש לשקול בשאלת מסירת דברים שעלו בראיון לידי ההגנה, ראה בשי"פ 3221/12 פלוני נ' מדינת ישראל, בפס" 6 ואילך (פורסם בנבו, 1.7.2012).

⁷ ע"פ 840/79 גבריאלי נ' מ"י, פ"ד לה (2) 371.

(1) מצא תובע כי קמה הצדקה לראיין עד במהלך עדותו הראשית, יודיע על כך מראש לבית המשפט ולסניגור, ויקיים את הראיון בכפוף לכללים המפורטים בהנחיה זו;

(2) בראיון מסוג זה יש לנקוט זהירות יתרה לבל יהפוך הראיון ל"מקצה שיפורים" של העדות הראשית שנמסרה, ובפרט יש להשתדל להימנע ככל הניתן מלשוחח עם העד על מה שכבר העיד לגביו;

(3) תובע המראיין עד במהלך חקירה ראשית, רשאי להציג לעד את פרוטוקול עדותו הראשית בבית המשפט וכן הודעות שמסר במשטרה. ככלל, למעט בנסיבות חריגות המצריכות זאת, אין להציג לעד חלקים מהודעותיו המתייחסים לנושאים שהעד כבר העיד לגביהם בבית המשפט;

(4) תובע ימנע מלראיין עד לאחר תום חקירתו הראשית. יחד עם זאת, במקרים שהחקירה הנגדית או המשכה נדחו לישיבה אחרת, הרי שלקראת אותה ישיבה תובע רשאי להציג לעד את פרוטוקול עדותו (ראשית וגם נגדית), לפני המשך עדותו, כדי שיוכל לרענן זכרונו באופן עצמאי ומבלי שיקיים כל שיח נוסף עם העד, ובלבד שיוודיע על כך לבית המשפט ולסניגור מראש. הודעה כזו יש למסור, ככל הניתן, כבר במהלך הדיון שבמסגרתו נקבע דיון המשך לחקירה הנגדית.

תיעוד ראיון ומעמדו כתרשומת פנימית/חומר חקירה

29. פרקליט המראיין עד יערוך תרשומת אודות עצם עריכת הראיון. במקרה שבו העד חזר על עיקרי דבריו מהודעתו במשטרה, ואין הבדל בין הדברים (למעט בנקודות שוליות שאינן מהותיות), יצוין הדבר בתרשומת הפנימית ואין צורך לפרט מעבר לכך. במקרה כזה, המדובר בתרשומת פנימית שאינה מהווה "חומר חקירה" כמובנו בסעיף 74 לחסד"פ ואין חובה להעבירה להגנה.

30. מסר העד פרטים מהותיים נוספים על אלו שמסר בעדותו במשטרה או שינה גרסתו בעניינים מהותיים / עניינים בעלי משמעות, יערוך התובע תרשומת המשקפת את הדברים שנאמרו, וככל שהדבר נדרש להבנת העניין, יפרט גם את השאלות שנשאלו בקשר עם פרטים אלו. תרשומת זו תועבר להגנה, בכפוף למפורט להלן:

(1) הוסיף העד או שינה מגרסתו בהיבטים מהותיים, יתעד התובע את הדברים וישקול להפסיק את הראיון ולהפנות את העד לגביית עדות נוספת במשטרה. במקרה שבו הופנה העד להשלמת חקירה במשטרה, התרשומת אודות הראיון תועבר להגנה יחד עם השלמת החקירה;

(2) הוסיף העד או שינה מגרסתו בהיבטים שהנם בעלי משמעות, אך שאינם מצדיקים השלמת חקירה, יערוך התובע תרשומת על הדברים ששמע ויעבירה להגנה;

(3) חזר בו העד מתלונתו או ביקש לבטלה במהלך הראיון, ימסור התובע תרשומת על כך לסניגור;⁸

31. תרשומת אודות פרטים שונים או חדשים שמסר העד, תכתב על ידי התובע – המראיין, או על-ידי אדם מטעמו הנוכח בראיון.

ראיון עם עד המגלה "עוינות" לתביעה במהלך הראיון

32. במקרה שבו העד המרואיין מגלה "עוינות" מובהקת כלפי התביעה, כגון: בכך שהוא חוזר בו מעדותו, משנה פרטים מהותיים בגרסתו וכדומה, אין התובע רשאי להתעמת עם העד או לנסות להחזירו לגרסתו המקורית, אלא ככלל יפסיק את הראיון, יתעד את ה"עוינות" ויעביר את התיעוד להגנה. במקרה כזה על התובע לשקול אם יש מקום להפנות את העד למשטרה לצורך תיעוד גרסתו החדשה, על פי הכללים שפורטו לעיל.

ראיון עם עד שהוא שותף לעבירה

33. תובע רשאי להזמין שותף לעבירה שהנו נאשם במשפט אחר, או שטרם הוגש נגדו כתב אישום, אך יש סיכוי סביר שכך יעשה, רק כדי לרענן את זכרונו בדרך של הצגת הודעותיו בפניו, הצגת מסמכים, או חומרים רלוונטיים אחרים. היה "העד" שותף לעבירה המואשם באותו האישום ביחד עם הנאשם, לא יתקיים עימו ראיון עד. במקרים חריגים, באישור פרקליט מחוז, ניתן לראיין שותף לעבירה שאינו עומד לדין ביחד עם הנאשם ולבצע ראיון מלא ולא להסתפק ברענון, בהתאם לאמור בהנחיה זו, על נושאים שבהם העד אינו שותף לעבירה.

34. הזמנה שכזו תעשה בהסכמת סניגורו של המוזמן לראיון. כאשר הנאשם אינו מיוצג, תתבקש הסכמת המוזמן עצמו להגיע לראיון.

35. ככלל, יש להשתדל שתובע המראיין עד שהנו שותף לעבירה, יהיה תובע שאינו מנהל את משפטו של אותו עד.

36. האמור לעיל אינו חל על עדי מדינה שעל הזמנתם לראיון עד לא יחולו המגבלות שפורטו בפרק זה.

⁸ ראה דברים ברוח זו: ע"פ 1596/15 עידן אסמריאו מששה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 12.7.2016).

ראיון עם נפגע עבירה

37. תובע המקיים ראיון עם עד שהוא נפגע העבירה, יפעל על פי חוק זכויות נפגעי עבירה והנחיות פרקליט המדינה הנוגעות לעניין זה.

ראיון עם עד קטין ועד בעל "מוגבלות"

38. תובע המראיין עד קטין או בעל "מוגבלות", ייתן דעתו למאפייניו הייחודיים של העד בשל גילו/מצבו, ינקוט משנה זהירות לגבי האפשרות להשפעה על גרסתו. לגבי בעל "מוגבלות", ישקול התובע להסתייע בגורמים מקצועיים רלוונטיים במקרה הצורך.

39. ככלל, קטין יזומן לראיון באמצעות הוריו או אדם אחר שנתבקש על ידיו ויתאפשר להם או למי מהם להיות נוכחים בזמן הראיון, וזאת כל עוד לא נמצאה מניעה לכך (כך לדוגמה, כאשר הקטין העדיף שלא לעדכן את הוריו אודות עדותו, כאשר הקטין לא חש בנוח לספר את גרסתו בנוכחות הוריו, כשההורים הנם עדים / נאשמים או כשקיים סיכוי כי יהיו עדי הגנה, אין מקום לאפשר את נוכחותם בעת הראיון).

40. ככלל, וברוח החוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו-1955, הקובע כי חוקר ילדים יהיה נוכח במהלך העדת קטין (מתחת לגיל 14) בבית המשפט, יש לזמן את חוקר הילדים להיות נוכח גם במהלך הראיון. הודיע חוקר הילדים כי אין צורך בנוכחותו בעת הראיון, ניתן לקיים הראיון בלעדיו.

ראיון עם חוקרים ושוטרים

41. בשונה מראיון של עד "רגיל", הרי שבמקרה של ראיון עם חוקר או שוטר, המדובר בעד אשר עשוי היה בזמן אמת להיחשף לכלל חומר הראיות הקיים בתיק. למרות זאת, ככלל, עד כאמור יופנה להודעות או מסמכים שנערכו על ידיו או שהיה שותף לעריכתם בלבד. על אף האמור, נמצאה הצדקה להציג בפני העד מסמכים מחומר החקירה שלא נכתבו על ידיו ושלא היה שותף לעריכתם, הקשורים ונדרשים לצורך עדותו שלו, ישקול התובע לאפשר זאת, ובלבד שלא מתקיים חשש ממשי לתיאום עדויות כתוצאה מכך.

42. היה העד האחראי על החקירה, רשאי התובע לאפשר לו לעיין במסמכים אחרים הרלוונטיים לעדותו, לרבות עדויות שנגבו במהלך החקירה, כגון מסמכים שיש בהם כדי להסביר את הצעדים שננקטו במהלך החקירה, את שיקולי הרשות החוקרת, וכן כל נושא אחר שיהיה בו כדי לסייע להעיד עדות אפקטיבית באשר להתפתחות החקירה, והכל אלא אם נמצאה מניעה לכך.

ראיון עם עד מומחה

43. כידוע, עד מומחה רשאי להעיד על סברה העולה, למיטב הבנתו המקצועית, מאוסף של נתונים המונחים בפניו. לעתים העד המומחה שותף בעצמו לאיסוף הנתונים – וזאת כאשר הוא מבצע בעצמו בדיקות בממצאים הנוגעים לתיק. בתפקידו זה מעיד העד המומחה ככל עד אשר קלט עובדות בחושיו.
44. את השיח עם מומחה יש לתעד על פי הכללים שלעיל. לפיכך, מקום שבמהלך השיח מוצגת למומחה שאלה מהותית, שלא הוצגה לו קודם לכן, ומקום שהעד מוסיף מידע מהותי, או משיב תשובה המוסיפה או גורעת באופן מהותי מדבריו הקודמים – יש לתעד את הדברים – הן את השאלות והן את המענה הניתן על ידי המומחה, ולהעביר זאת כחומר חקירה להגנה. בנוסף, במקרה שכזה יש לשקול לבקש מהמומחה לתקן את חוות הדעת או להוסיף עליה. לאחר שתתקבל חוות הדעת העדכנית או הנוספת, יעבירה התובע לידי ההגנה.
45. רגישות מיוחדת יש לתת לשלב שבו המומחה עדיין לא הכין את חוות דעתו. בשלב זה יש לחתור לכך שעיקר הקשר יתקיים בכתב. ואולם, בנסיבות שבהן הדבר נדרש, ניתן לקיים את השיח גם בעל-פה, באישור ממונה ומעלה (או דרגה מקבילה בתביעה המשטרתית), ובלבד שהדברים יתועדו ברמת תיעוד גבוהה ויועברו להגנה.
46. בהיותו עד המוסר עדות סברה, רשאי תובע להציג לעד המומחה במהלך ראיון, עובדות ומסמכים שלא נוצרו על ידיו ושעליהם לא הסתמך בחוות דעתו, ככל שאלו נוגעים בהיבטים הקשורים ומשליכים על חוות דעתו המקצועית, ובכלל זה פרטים אודות גרסת הנאשם או תזת ההגנה, שאלות הבהרה בקשר לחוו"ד שהוגשה מטעם ההגנה וכדומה. במקרים בהם שינה המומחה מחוות דעתו עקב כך, ינהג התובע כמפורט בסעיף 44 לעיל. תובע רשאי להציג שאלות אלה למומחה בעצמו במהלך ראיון, ואין הוא נדרש להורות על השלמת חקירה לשם כך.

בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כבוד השופט רם וינוגרד

16 בנובמבר 2015

ת"פ 12-11-19163 מ"י נ' הירשמן ואח'

- 1 עו"ד אריאל עטרי: אני מזכיר שבתיק הזה אנחנו ניהלנו אין ספור הליכים של בקשות לגילוי
2 חומר חקירה כשכל הזמן התחננו
3 כבוד השופט רם וינוגרד: אדוני טוען שהוא לא קיבל את האזנות הסתר?
4 עו"ד אריאל עטרי: לא, לא, קיבלתי. אדוני קיבלנו אדוני המון דברים
5 עו"ד אשר אקסלרוד: העד לא עומת איתן, אנחנו לא נחקרים, העד נחקר.
6 עו"ד אריאל עטרי: אני מדבר על זה ששבוע שעבר באים ומבצעים פעולת חקירה מובהקת מול
7 עד שאין מובהקת ממנה.
8 כבוד השופט רם וינוגרד:

9 ה ח ל ט ה

- 10 התביעה מבקשת להשמיע לעד שיחה שהוקלטה באמצעות האזנת סתר. לעניין זה
11 העלו הסנגורים התנגדות שחוזרת ונשנית במהלך הדיונים שעניינה בטענה כי
12 ההקלטה לא הושמעה לעד במהלך עדותו וגם לא במהלך רענון הזיכרון שהיה לפני
13 כשנתיים ועלתה לראשונה בראיון שנערך לפני ימים ספורים ואז גם הובאה לידיעת
14 הסנגורים. לטענתם לא ייתכן כי הצגת ראיות מעין אלה תבוצע אגב ראיון של העד
15 שאינו אלא בגדר חקירה חדשה ולא ייתכן שניתן יהיה לאפשר הבאת ראיות בפני
16 בית המשפט כאשר אלה לא הוצגו בפני העד בזמן חקירתו במשטרה ולא שוייכו לדבר
17 כלשהו במהלך הרענונים עד כה.
18 הטענה שהועלתה, באופן כללי יותר, היא שלא ניתן להגיש במהלך הדיונים בבית
19 המשפט כל מסמך או כל ראיה אחרת שמשוייכת לעד כלשהו אלא אם כן אלה נזכרו
20 במפורש במהלך החקירה במשטרה ובמקרים מסוימים כאשר מדובר בראיות
21 שהוצגו לעד במהלך רענונים שנערכו זמן רב מראש, אך בוודאי שלא במהלך ראיונות
22 שנערכו לאחרונה.
23 המאשימה הפנתה לעניין זה להחלטותיהם של כבוד השופט, כתוארו אז, דוד חשין
24 ב-ת.פ. 417/97 מדינת ישראל נגד הפניקס מיום 6.1.99 ולהחלטתו של כבוד השופט
25 עודד מודריק ב-ת.פ. 40090/04 צ'רנוי נגד מדינת ישראל מיום 1.1.06. במידה מסוימת
26 ביקשה המדינה להסתמך גם על החלטתו של כבוד השופט חאלד כבוב ב-ת.פ.
27 40206/05 מדינת ישראל נגד פילוסוף מיום 13.11.06. הסנגורים טוענים כולם שלא
28 ניתן להקיש מאותן החלטות למקרה דנן ובכל מקרה לא ניתן לאפשר הגשת מסמכים
29 בצורה סיטונאית רק בשל העובדה שהעד היה שותף בדרך כזו או אחרת ליצירת
30 המסמך.

בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כבוד השופט רם וינוגרד

16 בנובמבר 2015

ת"פ 12-11-19163 מ"י נ' הירשמן ואח'

1 לסיטואציה דומה לזו המצויה בפני התייחס כבוד השופט חשין בהחלטתו הנרחבת
2 הנוגעת לשאלה מתי, אם בכלל, ניתן להפנות לעד שאלות בנושא שלא נחקר עליהם
3 בחקירתו ומתי אפשר יהיה להעלות עניינים בפעם הראשונה במהלך חקירתו בבית
4 המשפט, לעניין זה קבע כבוד השופט חשין כי "אינני רואה מניעה שהתביעה תהיה
5 רשאית לשאול את העד לראשונה שאלות בחקירתו בבית המשפט על מסמכים אלה
6 מקום שהם חתומים על ידי העד, ולא רק מקום שהם חתומים על ידו אלא גם מקום
7 שהיה נוכח במהלך ישיבות שבהם מסמכים אלה נוצרו".
8 כבוד השופט חשין הבהיר כי במקרים מעין אלה ניתן יהיה לשאול "בוודאי על דברים
9 שהוא התבטא בהם, אבל לא רק, אלא גם דברים שאחרים התבטאו".
10 הוא הדגיש כי שעה שמדובר בתיק "מורכב, מסובך, עתיר מסמכים שחובק אישומים
11 בנושאים שונים" או אז ייתכן שיתאפשרו חריגות כאלה ואחרות. כנקודת מוצא ניתן
12 להרחיב את חקירתו של העד על דוכן העדים בנושאים שלא נחקר עליהם קודם לכן
13 באותן מגבלות שנקבעו קודם לכן.
14 ברוח דומה קבע כבוד השופט מודריק כי במהלך מה שכונה על ידו בהחלטה "רענון
15 זיכרון" ניתן יהיה לשאול את העד גם בסוגיות שלא נחקר לגביהם במשטרה בכפוף
16 לכך שהשאלות לא יהיו מדריכות, לא יוצגו בפני העד גרסאות או עדויות של עדים
17 אחרים, והסייג החשוב ביותר בענייננו הוא שהשאלות יוגבלו לישיבות או דיונים
18 שהעד היה שותף להם ויש בחומר החקירה פרוטוקולים או סיכומים של אלה;
19 למסמכים שערך או השתתף בעריכתם או בקביעת דפוסייהם או תוכנם או היה צד
20 להם, או טיפל בהם והמסמכים נמצאים בחומר החקירה, או לפעולות שבהן נטל חלק
21 והן מתועדות בחומר החקירה.
22 כבוד השופט מודריק הבהיר ששעה שמדובר בעניינים טכניים או משניים אין צורך
23 גם בכל אלה.
24 הכללים העולים מהחלטות השופטים חשין ומודריק, המקובלים עלי כעיקרון, הם
25 כי שעה שמדובר בתיקים מורכבים - ואין כל ספק כי התיק שבפני הוא תיק מורכב,
26 עניין שהסנגורים הרחיבו לגביו עד מאוד בכל הטענות שעלו בעניין חומר החקירה -
27 לא ניתן לצפות כי כל מסמך וכל עניין יובאו בפני העד בשלב החקירה במשטרה. ספק
28 אם ניתן לצפות להתקיימות עניין זה גם בנוגע לרענוני זיכרון שנערכו לפני שנתיים
29 ימים.

בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כבוד השופט רם וינוגרד

16 בנובמבר 2015

ת"פ 12-11-19163 מ"י נ' הירשמן ואח'

- 1 המקרה שהועלה לדיון בשלב זה הוא מקרה מובהק של מסמך, או ליתר דיוק ראייה
2 חפצית, שהעד נטל בה חלק ישיר ביותר ואף אם הוא לא נשאל עליו קודם לכן אין כל
3 מניעה מלשאול אותו על עניין זה בשלב זה. לפיכך אני מתיר את השמעת הקלטת
4 לעד ואת חקירתו עליה.
5 ניתנה בירושלים היום, 16.11.2015 במעמד המתייצבים.
6 -----
7 רם וינוגרד, שופט
8
9 כבוד השופט רם וינוגרד: עכשיו אפשר לקרוא לעד.
10 ש. אדוני, לנוחיות בית המשפט מכיוון שהשיחות הם בידיש יש לנו פה תמליל, כמובן
11 שהתמליל יבוא להעיד אבל,
12 כבוד השופט רם וינוגרד: תמליל או תרגום של התמליל?
13 ש. תרגום של התמליל כמובן. תרגום והמתמלל יבוא להעיד, זה לנוחיות בית המשפט ואני
14 כבר מתנצל, אולי גם תתנגדו לזה שלצרי אין לי עותקים פה,
15 כבוד השופט רם וינוגרד: זה לא יוגש בתור מוצג.
16 ש. כמובן.
17 כבוד השופט רם וינוגרד: אדוני יציג והעד יכול מן הסתם לתרגם. נשמע מה הוא אומר על מה
18 שנשמע בהקלטה. אני חושש שלהבדיל מהשופט חשין הידע שלי בידיש לא מרשים.
19 עו"ד אשר אקסלרוד: אפשר לדעת מי תרגם?
20 כבוד השופט רם וינוגרד: עו"ד אקסלרוד התרגום לא מהווה שום ראייה כרגע.
21 עו"ד אשר אקסלרוד: לאדוני, אני איעזר בעטרי.
22 כבוד השופט רם וינוגרד: אדוני הוא היחיד באולם שאני חושד בו שהוא יודע יידיש.
23 עו"ד אשר אקסלרוד: אדוני צודק.
24 כבוד השופט רם וינוגרד: מבין עורכי הדין התכוונתי.
25 עו"ד אלי פוקסברומר: אתה משמיע את כל השיחה או חלק?
26 ש. את כל השיחה.
27 (משמיעים שיחה, האזנת סתר באולם בית המשפט).
28 מי הדוברים בשיחה?
29 ת. יש אחד שקוראים לו שמוליק, זה אני שומע, שמוליק כנראה. אני לא יודע. ... קוראים
30 לו שמוליק זה אני שמעתי.

ה ח ל ט ה

שלא כבאי כוח הצדדים אין בכוונתי להאריך בהחלטה זו ולו רק כדי לאפשר לעד לוינגליק לחזור לדוכן העדים ולסיים היום לפחות את החקירה הראשית.

במסגרת ההחלטה הנוכחית לא אתייחס לכל השאלות המורכבות שהצדדים הציגו בטיעוניהם, אפשר שחלק מהשאלות האלה יקבלו תשובה רק במסגרת הכרעת הדין. ואולם, אומר דברים אחדים כדי שהצדדים ידעו לכלכל את מעשיהם בתיק זה, גם מתוך לקיחה בחשבון שקיימת אבולוציה תוך כדי מתן ההחלטות שבית משפט זה נותן בהרכב זה במסגרת תיק מורכב והייתי אומר יחודי זה.

בתחילת הדברים נתתי החלטה לפיה בסיטואציה של עד שמוסר על דוכן העדים דבר חדש, או פרט נוסף וחדש שלא מסר אותו בהודעתו בחקירה על ידי הרשות החוקרת, בסיטואציה כזאת החלטתי אין מניעה לקבל את הדברים מבחינת הקבילות והשאלה תהיה שאלה של משקל שתבחן בהכרעת הדין. אמרתי שעצם מתן ההודעה במשטרה מהווה מעין כרטיס כניסה לעדותו של העד, וגם אם הוסיף דברים חדשים נוספים שלא אמר אותם בהודעה במשטרה, הם קבילים והשאלה היא של משקל.

בעת שנתתי את ההחלטה הזו שבהיבטים שלה התייחסה להתייחסותו הראשונה של עד על דוכן העדים למסמך שנתפס על ידי הרשות בחוקרת, אבל העד לא נשאל לגביו דבר כלשהו בחקירתו על ידי הרשות החוקרת, אמרתי בהקשרים שונים שאותה גישה צריכה לחול גם ביחס למסמך ככזה. אני מפנה כדוגמא בענין זה בעמוד 431 לפרוטוקול. בעת שנתתי את ההחלטות בענין זה לא הייתי

מודע לפסק דין סמיר של בית המשפט העליון, אשר עולה בקנה אחד עם החלטה זו. אבל דוקא לאחר העיון בפסק דין סמיר, ולאחר שהענין התעורר, במסגרת חקירת עדים, סברתי שיש להכניס יד על ההחלטה שלי כפי שצינתי אותה לעיל, על ההחלטות שלי, לאמר שיש להבחין בין מקרה שעד מוסיף בעדותו בפעם הראשונה בעומדו על דוכן העדים בבית המשפט פרטים לגבי נושא הוא נחקר עליו. כגון אישום בנושא א' שלגביו הוא נחקר על ידי הרשות החוקרת, אבל בעדות הוא מוסר פרטים נוספים בהתייחס לאותו אישום א'. לעומת זאת הוספתי שאם העד מבקש לאמר בפעם הראשונה בעדותו בפני בית המשפט להעיד על דברים חדשים בהתייחס לאישום ב' שעליו לא נחקר כלל על ידי הרשות החוקרת, או אז כך פרשתי את החלטותי שלי וגם את פסק דין סמיר, שאין להתיר לו זאת, משום שלגבי אישום ב' אין בכלל כל התייחסות בהודעתו בחקירה, והעובדה שהוא עומד על דוכן העדים איננה סיבה להתיר לו להעיד על נושאים שהוא לא נחקר עליהם כלל. ולכן לפי הדוגמא של א' פלוס ב' אמרתי לגבי א' הוא יכול להוסיף פרטים נוספים והשאלה תהיה משקל, ולגבי אישום ב' הוא לא יכול להוסיף דבר.

כיום ביקשה ממני התביעה לחזור ולשקול את החלטותי כפי שצינתי אותן פה בתמצית, וזאת לאור בקשתה לאפשר להציג לעד לוינגליק מסמכים בנושא רכב, על אף שבהודעתו בחקירתו בפני הרשות החוקרת הוא לא נחקר כלל על ענף הרכב והנימוק העיקרי של התביעה לכך הוא בשניים שראשית כל בפסק דין סמיר אין כל הגבלה או אבחנה דוגמת האבחנה שעשיתי בהחלטותי המאוחרות יותר ומטעם זה ביקשה התביעה שאחזור להחלטה לפי הנוסח הראשון שלי, שבעצם אפשר לשאול את העד בעומדו על

דוכן העדים על כל נושא שהוא, בין נושא שהוא נחקר עליו במשטרה ובין נושא שלא נחקר. על כל מסמך שהוא, בין מסמך שנחקר ובין מסמך שלא נחקר עליו על ידי הרשות החוקרת, כאשר לעובדה שהוא לא נחקר עליו קודם לכן, בשלב של החקירה מינהלית, ינתן ביטוי בשקילת הדברים בעת מתן הכרעת הדין.

מכל מקום התביעה ביקשה למקד הפעם את הדברים בעובדה שמדובר במסמכים שהעד או חתם עליהם או שהוא בדרך אחרת קשור אליהם, ולהתיר לחקור אותו בנושאים האלה פעם הראשונה כאן בבית המשפט.

הסנגוריה מתנגדת ותמצית התנגדותה היא שיש בכך גם משום הפרת הכללים שנקבעו בחוק סדר הדין הפלילי שלנו לגבי חלוקת הסמכויות בין הרשויות שלב החקירה, שלב בחינת חומר החקירה על ידי התביעה לפני הגשת כתב אישום עם אפשרות להחזיר את החומר לתביעה לשם חקירה משלימה ושלב ניהול המשפט. לשיטת הסנגוריה אין לאפשר לתביעה לעשות חקירה משלימה בבית המשפט על נושאים שהעד כלל לא נחקר עליהם במסגרת החקירה המשטרתית או החקירה במקרה זה על ידי חוקרי הרשות להגבלים עסקיים.

הסנגוריה מדגישה את הנזק שעלול להגרם לנאשמים אם תותר חקירה משלימה כזאת לראשונה על דוכן העדים, היא מבקשת מבית המשפט להמנע ממצב שבערכאת הערעור אם חלילה תהיה הרשעה מבחינתה, בית המשפט העליון יצטרך להתלבט בשאלה אם ניתן להכשיר את ההרשעה למרות שההליך לא היה תקין מבחינת החקירה או אולי מבחינת אופן ניהול המשפט על ידי בית המשפט במובן של התרת ראיות שאולי לא היה צריך להתיר הגשתן, או להשמיע

עדויות שלא היה צריך להתיר אותן. הסנגוריה מבקשת כאן ועכשיו לקבל החלטה שאין מקום לחקירות משלימות.

הסנגוריה מדגישה בענין זה גם את העובדה שיש פה מקרה שחוזר על עצמו בהקשרים שונים שבו מבקשת התביעה להשלים חקירה בבית המשפט, כאשר ההשלמה הזאת היתה צריכה להעשות לפי דעתה של הסנגוריה בשלב שלפני הגשת כתב האישום, דהיינו אם לא לפני עיסקת הטיעון שהיה עם נאשמים בתיק אחר, במסגרת אותה פרשה, אז לפחות לאחר עיסקת הטיעון, או ככל שהתמונה נתבהרה לה יותר, אבל לא במסגרת ניהול המשפט.

הסנגוריה טוענת כי ההגנה שלה נפגעת, היא חשפה את קו הגנתה שהתביעה משלימה את חקירתה בבית המשפט בתגובה לאותה הגנה שהסנגוריה חשפה, על בסיס חומר הראיות הקיים, בסיס חומר החקירה הקיים ולא על בסיס ראיות חדשות ועדויות חדשות שהתביעה רוצה במסגרת חקירתו של עד על דוכן העדים לחקור לראשונה ולהגיש לראשונה.

כנקודת מוצא לצורך החלטה זו יוצא אני מן ההנחה שהחלטות האחרונות שלו בסוגיה זו הן היותר נכונות, הווה אומר שככלל אין לאפשר לתביעה לשאול עד שהעיד בחקירה על ידי הרשות החוקרת, שהעיד על נושא א', אין ככלל לאפשר לאותו עד להשיב עכשיו על שאלות בנושא ב', אף אם נושא ב' מופיע בכתב האישום ורק בגלל העובדה שהעד עומד על דוכן העדים ובתוקף מעמדו הוא יכול להשליך אור גם על נושא ב'. ואולם בענין זה מבקש אני לסייג את הדברים בשלב זה לשניים, מבלי שהסיוג יהיה סופי. א' מקום שמסמכים של העד נתפסו על ידי הרשות החוקרת ונמסרו לסנגוריה, במקרה כזה כפי שהוא עכשיו לגבי מר לוינגליק, אינני רואה מניעה שהתביעה תהיה

רשאית לשאול את העד לראשונה שאלות בחקירתו בבית המשפט על מסמכים אלה, מקום שהם חתומים על ידי העד, ולא רק מקום שהם חתומים על ידו, אלא גם מקום שהוא היה נוכח במהלך ישיבות שבהן מסמכים אלה נוצרו.

הכוונה היא כדוגמא אם היה פרוטוקול של ישיבה שהעד השתתף בה, אז גם אם הוא לא חתום עדיין אפשר יהיה לשאול אותו בודאי על דברים שהוא התבטא בהם שם, אבל לא רק, אלא גם לגבי דברים שאחרים התבטאו. זהו הסייג שאני עושה כרגע במובן הזה שניתן יהיה לחקור את מר לוינגליק על המסמכים הללו, על העולה ונובע מהם, בנקודה הזאת אני לא מתיר הרחבה לנושא ב' מעבר לכך וזאת כדי שהצדדים יוכלו לכלכל את צעדיהם.

עם זאת אני מדגיש, בתיק זה שהוא תיק מורכב, מסובך, עתיר מסמכים, שחובק אישומים בנושאים שונים בתחום הביטוח, אפשר שיהיו חריגות כאלה ואחרות, אבל כנקודת מוצא וכהכללה, ניתן להרחיב חקירתו של עד על דוכן העדים בנושאים שהוא לא נחקר עליהם על ידי הרשות המינהלית, רק בהתייחס לפרשיות שככלל הוא נחקר. אני חוזר שוב לדוגמא אם הוא נחקר על נושא א', אפשר להרחיב שאלות נוספות לגבי נושא א' לגבי אישום א', אי אפשר לעבור לאישום ב' או לאישום ג' וכיוצא באלה, אלא אם כן מדובר בדוגמא כפי שאמרתי כרגע לגבי מר לוינגליק לגבי מסמכים. אפשר שפה ושם לגבי נושאים שוליים צמודים לנושא א' או על הגבול בין נושא א' ונושא ב' אני אתיר. זה ענין של מידה ושכל ישר ואיזון בין הצרכים של התביעה לעומת אלה של הסנגוריה, שבית המשפט צריך לשוות לנגד עיניו את הצורך למנוע פגיעה בסנגוריה, או פגיעה ביכולת שלה להתגונן, ואת השיטה העקרונית שלנו שקודם כל אוספים את חומר החקירה, ורק כשזה מוכן

מגשים את כתב האישום כאשר כמובן בהתפתחות של המשפט, בדינמיות שלו נדרשות השלמות פה ושם, אבל גם כאן הכמות הופכת לאיכות וכנקודת מוצא ההתייחסות תהא כפי שאמרתי בהחלטה זו. והודע.

עו"ד גולדנברג: אני רציתי פשוט לשאול מהו סדר היום שלנו לגבי ההמשך.

כ.ה. חשין: אני בשלב זה אחזיר את הפסיקה לשני הצדדים, אני בכל אופן רציתי באבולוציה מה שקורא עורך דין סופר, למרות שזה לא אבולוציה זו השמטה, אני רציתי להוסיף משהו להחלטה שלפני ההפסקה ואני אודיע את זה פורמלית לפרוטוקול.

ה ח ל ט ה

בהמשך להחלטה שניתנה על ידי היום לפני ההפסקה לפני כשלושת רבעי שעה, אני מבקש להוסיף סייג נוסף למקרים שבהם התביעה תהא רשאית להציג לראשונה שאלות לעד שעומד על דוכן העדים בבית המשפט בנושאים שהוא לא נחקר עליהם במסגרת חקירתו על ידי הרשות החוקרת על בסיס כל מה שכבר אמרתי בהחלטתי הקודמת.

המקרה הנוסף הזה יהיה כאשר השאלות יתייחסו לטענות הגנה שעלו לראשונה על ידי הנאשמים או מי מהם במסגרת בית המשפט, דהיינו טענות שהתביעה לא יכלה לדעת אותם מראש, או הרשות החוקרת לא יכלה לדעת אותם מראש בשלב של החקירה.

והודע.

כ.ה. חשין

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 10-15-63752
25 אפריל 2017

לפני כבוד סגן הנשיאה, השופט נתן זלוצ'ובר – אב"ד
כבוד השופטת יעל רז-לוי
כבוד השופט שלמה פרידלנדר

1 והוא קובע כך: המקרה שהועלה לטיעון בשלב זה הוא מקרה מובהק של
2 מסמך או ליתר דיוק ראייה שהעד נתן בה חלק ישיר ויותר, ואף אם הוא לא
3 נשאל עליו קודם אין כל מניעה לשאול אותו לעניין זה ולפיקך אנחנו מתירים
4

5 אפשר להגיב רק?
6 מנוי וגמור לא לאשר.
7 יש שופט שהציע לי לחכות וברגע שחברי יסיים אני אבקש להגיב. ישנה
8 החלטה של כבוד השופט המחוזי אינפלד בבית משפט זה, לא צריך להתרחק
9 לירושלים, בתיק פלילי של יצחק דרורי מדינת ישראל נגד יצחק דרורי ששם
10 זה תיק פלילי 10-12-19696 ששם הוא קובע מפורשות, שם לא מדובר על עד
11 מדינה כמו פה. שם דובר על... סליחה שם גם דובר על עד מדינה כמו פה, שזה
12 בניגוד להחלטה של כבוד השופט וינוגרד במחוזי ירושלים ששם דובר על,
13 והוא כותב את זה, כל פעולת חקירה שתתבצע באולם בית המשפט על פעולה
14 שהעד לא חווה במהלך החקירה אסורה במהלך החקירה הראשית. עכשיו.
15 חברי הפנה לסעיף 10 א..

16 מה קשור 10 א'? אימרת חוץ לא קשורה ל 10 א'.
17 זה לא רלוונטי מה שהוא אומר לך.
18 אימרת חוץ מכח איזה סעיף?
19 רגע. עוד פעם אתה עושה את זה? בוא נפסיק את המשפט. בהתפרצות הבאה
20 נפסיק את המשפט.

21 אני לא מכיר אימרת חוץ של עד בפקודת הראיות. סעיף 10 א' אימרת חוץ
22 של עד, יש תנאים לקבלה שלה אם יש סתירה בין מה שאומר העד לבין מה
23 שאמר במשטרה וכו'. ולכן 10 א' לא רלוונטי. זה מה שאני רוצה להגיד. פה
24 מדובר כבודכם על עד מדינה. אם המשטרה, משטרת ימ"ר לכיש היתה
25 חושבת שזה כל כך חשוב להטיח בעד הזה את השיחה הזו שהוא שותף לה.
26 מאוד חשוב, זה מחזק את הראיות נגד הנאשמים, אז היא היתה עושה את
27 זה במהלך החקירה. עכשיו. אם אנחנו מצד אחד מסכימים להגיש חומר
28 מסויים לבית מהשפט, נגיד שיחות, נגיש את זה לבית המשפט, זה חוסך
29 חקירה ראשית של העד?, זה חוסך משהו שאנחנו לא יכולים לצפות? ההגנה
30 צריכה לצפות עכשיו את התשובה של העד פעם ראשונה כשאין לנו על זה
31 חומר? אנחנו לא יודעים מה הוא יגיב לזה. אולי הוא יכחיש אותה? אולי
32 הוא יגיד שאין שיחה כזו? אולי הוא יפרש אותה בצורה א' בצורה אחרת.

עו"ד בן נתן:

כ.ה. זלוצ'ובר:

עו"ד בן נתן:

עו"ד צרי:

כ.ה. זלוצ'ובר:

עו"ד בן נתן:

כ.ה. זלוצ'ובר:

עו"ד בן נתן:

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

תפ"ח 63752-10-15
25 אפריל 2017

לפני כבוד סגן הנשיאה, השופט נתן זלוצ'ובר – אב"ד
כבוד השופטת יעל רז-לוי
כבוד השופט שלמה פרידלנדר

- 1 אנחנו נשב פה. אין לנו חומר על זה. הוא לא נחקר על זה. הוא לא נתן תשובה
- 2 על זה. אנחנו לא יודעים מה הוא הולך להגיד. זה חקירה ראשית בית משפט
- 3 בתיק של עד מדינה ?
- 4 החלטה: ההתנגדות נדחית. אין ממש בטענת באי כח הנאשמים מכך שהעד
- 5 נחקר עתה על מה שאמר במקום זה או אחר כמו שיחות שניהל והוקלטו. גם
- 6 אם העד לא נחקר על כך בתחנת המשטרה. מדובר באימרת חוץ של העד.
- 7 החומר מצוי בידי ההגנה ואין ה בכך שהעד נחקר על זה וזאת הגם שראוי
- 8 היה שיחקר גם על כך בתחנת המשטרה. על העובדה שלא נחקר שם בנושא
- 9 דברים שאמר בהקלטה, לא מונעת את האפשרות לשאול אותו כאן בבית
- 10 המשפט. עוד אנחנו מבהירים כי אם החלטותינו הקודמות לא היו ברורות
- 11 דיין כי אין להתנגד לשאלות של הבהרה על חקירות במשטרה או על חומרים
- 12 אחרים שהעד מסר בדרך זו או אחרת בין בחקירה ובין בשיחות שהוקלטו.
- 13 מרבית ההתנגדויות שהושמעו עד עתה עוסקות בשאלות של משקל לעיתים
- 14 מהימנות ולכך נועדה החקירה הנגדית ובבוא העת אם נגיע לכך בסיכומים.
- 15 אם כדאי רק היה לדייק אולי אחרי שאנחנו רואים את ההחלטה של השופט
- 16 וינוגרד. ששם לא דובר בדיוק במצב כזה, דובר על מצב שההקלטה לא
- 17 הושמעה לעד במהלך עדותו גם לא במהלך רענון הזיכרון שהיה לפני
- 18 כשנתיים אבל פה חברי עצר וחבל שלא המשיך, ועלתה לראשונה בראיון
- 19 שנערך לפני ימים ספורים. ראיון שעשו לו בפרקליטות ואז גם הובא לידיעת
- 20 הסנגורים. זאת אומרת ההתייחסות של העד לשיחה
- 21 אני לא מבין. ניתנה פה החלטה. השיטה הזאת שנותנים פה החלטה. ואז יש
- 22 עיון מחדש בהחלטה.
- 23 אין עיון מחדש. אני אומר לאדוני אם צד לא מדייק במה שהוא אומר בבית
- 24 המשפט אז אדוני כן יעיין מחדש בהחלטה ואולי ישנה אותה. זה אפשרי.
- 25 אם אדוני יקרא את ההחלטה הזו בלשכה, אולי יגיע להחלטה, שההחלטה
- 26 שאדוני נתן עכשיו לא מדויקת, אולי היא שגויה, לא יכול להיות דבר כזה.
- 27 אני סומך על תובע שאומר משהו בבית המשפט ומגיש פסיקה, שהפסיקה
- 28 היא נכונה ומדויקת. אבל לא שזה הובא לידיעת הסנגורים קודם. הובא
- 29 משהו לידיעת הסנגורים?
- 30 בן נתן. א' אל תרים את הקול. פעם אחרונה שאתה מרים עלי את הקול.
- 31 אני לא הרמתי על ההרכב את הקול.

כ.ה זלוצ'ובר:

עו"ד בן נתן:

כ.ה זלוצ'ובר:

עו"ד בן נתן:

כ.ה זלוצ'ובר:

עו"ד בן נתן: